

AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET“ HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én A FÖLDMIVELÉSÜGYI MAGY. KIR. MINISTERIUM TÁMOGATÁSAVAL

KIADJA: AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET“ BUDAPESTEN
IX. ker., Üllői-út 25. sz. (Köztelek).

Az „Országos Halászati Egyesület“ tagjai ingyen kapják

SZERKESZTI: LANDGRAF JÁNOS, ORSZ. HALÁSZATI FELÜGYELŐ
Budapest, V., Vécsey-utca 5. sz.

Nem tagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K. Félévre 3 K.

A sporthorgászat, mint az idegenforgalom emelésének eszköze.

Mikor az idegenforgalom emelésére, hazánknak az idegenekre vonzóerőt gyakorló természeti kincseit kutatjuk, lehetetlen azok közül a vadászatot és a halászatot kihagyni, mint olyan sportra alkalmat nyújtó tárgyakat, a melyekért százan és ezren lelkesülnek, óriási pénzeket áldozva az általuk nyújtott élvezetekért. A Skandináv félsziget országain kívül Svájc és az osztrák alpesi tartományok bő tapasztalokat kínálnak arra, mint tudja az ottani lakosság az idegenforgalom révén halászatát a maga javára gyümölcsoztetni. Albion fiai évről-évre óriási számban hagyják el otthonukat, hogy erdős hegyek közé vonulva jó levegőn, mint Szent-Péter tanítványai hódoljanak a lazacfélék fogásának. A ki tudja, mily óriási összegeket fizetnek az angol lábakban mért egy-egy horgászó helyért, az megérti azt is, hogy az évről-évre szaporodó sporthorgászok mind messzebb eső vidékek halasvizeire vetik szemüket, ezeket igyekezve akciójuk körébe vonni. Középeurópában tényleg évről-évre rohamosan emelkedik az angol sporthorgászok inváziója és így nagyon is jogosult ama kérdésünk, hogy bennünket mi akadályoz abban, hogy ennek mi is hasznát lássuk?

Kárpátjaink alján óriási számmal kínálkoznak a legszébb salmonida, kiváltképpen a sebes- és szivárványos pisztráng, pérhalas és galóczás vizek. Gyarapodik ama fürdő- és nyaralótelepeink száma is, a honnan eme vizek kényelmesen megközelíthetők, s a hol kényesebb igényű emberek is kellő otthont lelhetnek. Ezzel pedig megvan a legjobb alkalom a horgászatra, csupán egy kell még: az, hogy minden víz bővében legyen a kifogandó halaknak is.

Azt gondolom, nem kell szót vesztegetni az utóbbi feltétel kiváló fontosságáról. A horgászat csak ott szorakozás, a hol bőven akad hal a horogra. Hal nélkül senki sem hajlandó bért fizetni a halászatért. Szerencsére, ma nem vagyunk híjával a halaknak. Hogy

többet ne említsek, ott a Csorba-tó, a Poprád számos mellékága, a Garam felső és középső szakasza, valamint ennek legtöbb mellékága, mindegyik bőven nyújtja az alkalmat a legjobb horgászathoz. Ha pedig komolyan hozzálátunk, három-négy év alatt bárhol lehet annyi salmonida, a mennyivel minden jogos igényt kielégíteni sikerül.

Ezt csak amúgy mellékesen érintem, mert célom azt feltüntetni, miként igyekszik az osztrák kormány a sporthorgászatot az idegenforgalom emelésének eszközévé tenni. Más alkalommal említettem már, hogy Ausztriában megszüntették a kincstári és közalapítványi tulajdont képező halászatoknak az eddig szokásos bérlet útján való hasznosítását, hanem kizárólag házi kezelésben értékesítik azokat. Mint legnagyobb birtokos, ilyen módon a kincstár oly gazdálkodást folytat, a melyik a mellett, hogy szigorúan megfelel az okszerűségi követelményeknek, valósággal követendő példát állít a többi erdőbirtokosoknak, egyidejűleg pedig módot nyújt a lakosság szempontjából az idegenforgalom emelésére nézve támasztható jogos igények kielégítésére is.

Ezen utóbbi cél érdekében a földművelési miniszter azzal is rálépett a gyakorlat terére, hogy legutóbb 12 folyó- és patakvidéket jelölt ki, mint olyanokat, a hol előzetesen megállapított díjtételek ellenében váltható bárczák mellett bárki, tehát külföldiek is halászhatnak, mi végből külön „sportszabályzatot“ léptetett életbe. Említést érdemel, hogy a megjelölt kincstári vizek kivétel nélkül alkalmasak sporthorgászatra, a mennyiben egy sincs közöttük, a melyik az előző években folytatott hasznosítás során 130—140 kg. nemeshal hozamot ne adott volna okszerű üzem mellett. Valamennyit különben évről-évre újból és rendszeresen halasítják részben szikhólyagos, részben éves ivadékkal, a fogások mértékéhez mérten szabott mennyiségű anyag kibocsátásával. Hogy pedig a sport mellett a turisták mint fogyasztók igényeivel is számoljanak, a halak fogása csupán július és augusztus hónapokra szorítkozik. A sporthorgászat mellett, a heti piaczi szükségletek kielé-

gítését szolgáló rendes szakszerű fogások, csak annyiban folytathatók, a mennyiben az előre megszabott évi hozam keretei a sporthorgászat által kielégíthetők nem lennének.

A szabályzat határozmányai ezek:

1. §. Folyóvizekre nézve csak korlátozott számú bárcazt lehet kiadni. Minden egyes esetre nézve az állam szabad kezét tart fenn magának. A bárca tulajdonosa, csakis az ott megnevezett vízen üzheti a halászatot, közösen a többi engedményessel, minélfogva szigorúan tilos a víznek egy vagy másik szakaszát bárki részére lekötöni, avagy fenntartani.

2. §. Csakis gyakorlott sporthorgászok kaphatnak folyóvizekre nézve bárcazt. A vizek védelme érdekében fenntartja magának az állam azt a jogot, hogy a kiadott bárcazt a hátralevő időre esedékes összeg megtérítése mellett, bármikor visszavonhassa.

3. §. Egyes halasvizekre nézve a bárca a mellékletben csatolt kimutatásban említett erdő- és uradalmi kezelőségeknél váltandók. Több vízterületre nézve érvényes kombinált bárcazt ellenben a földművelésügyi minisztérium halászati biztosa állítja ki.

4. §. Folyóvizeket illetőleg csakis idényjegyek adatnak ki és pedig május 1-től szept. 20-ig, Karintia és a tengerparti vidékre pedig április 1-től október 14-ig. A jegyek névre szólnak és másra át nem ruházhatók.

A bárcaztérlettel csatolt illetménykimutatás szerinti összegek fizetendők.

A törvényes bélyegilleték, minden egyes halászterületre nézve külön kiállítandó halászbélyeg, illetőleg az egyes tartományokban szükséges halászkönyv szerint rovardó ki.

Ama jogosultak, kik Bécsben a minisztérium halászati biztosánál kombinált bárcazt váltanak, azok árát a minisztérium házi pénztáránál fizetik; az erről szóló elismervény ellenében, az illető halászati területet kezelő cs. kir. erdő- és uradalmi kezelőségnél a hivatalos órák alatt kapják a törvény által előírt igazolványt, illetve halászkönyvet; a mennyiben pedig érkezésüket akár levélileg, akár távirattal 1 nappal előbb bejelentik, eme jegyek oly módon kézbesítetnek részükre, hogy már érkezésük napján is halászhatnak. Az érkezés ideje az átvételi elismervény hátlapján feljegyzendő.

5. §. A sportbárca, az érte fizetett összeg minden koronája után 3 db pisztráng vagy pérhal fogására jogosít, úgy hogy egy 50 K-ás idénybárca alapján legfeljebb 150 db pisztrángot vagy pérhalat szabad a tulajdonosnak fogni. Olyan mértéken alóli nemes halak, a melyeket életképes állapotban a vízbe visszaeresztettek, nemkülönben véletlenül fogott másfajta halak, nem számítanak be.

Ez a határozmány a kombinált bárcazt nézve is alkalmazandó, a melyeknél az illetékes erdő-, illetve állambirtokkezelőség a sporthorgász elutazása előtt a hátlapon igazolja a kifogott halak számát, a mely egy kerületben sem haladhatja meg a megszabott 150 dbot.

A mennyiben a bárca tulajdonosa elmulasztaná a most említett igazolást kikérni, más kerületben a halászat gyakorlásától mindaddig eltiltható, a míg az igazolás utólagosan pótolva lesz. Egyébként kombinált bárcazt tulajdonosai ismételtelen és annyiszor halászhatnak egyazon területen is, a míg a részükre biztosított számú halat tényleg kifogták.

6. §. A sportbárca alapján horgászatra jogosítottak minden esetben csakis oly kísérő jelenlétében halászhatnak, a kít részükre az illetékes erdő- és birtokkezelőség kijelölt, s a kít a kézi haltartó viteleért a sporthorgász, a helyi viszonyok szerint, előre megszabott

napszámba tartozik részesíteni. Ugyancsak őt terheli az a kötelezettség is, hogy a részére kijelölt kísérőt, szándékolt felhasználásáról idejekorán értesítse. A horgászás befejezése után a fogott halak haladéktalanul és teljes számban átadandók a kezelőség által előzetesen kijelölt gyűjtőhelyeken. Döglötten, avagy nem életképes állapotban érkező halakat, a horgász szabott áron tartozik megváltani.

Nincs megengedve a halakat magántulajdont képező haltartókban előzőleg tározni. Ha a sporthorgász az általa fogott halakat megtartani kívánja, ezt csakis az állami gyűjtőhelyeken való leadás és szabályszerű lemerés, illetve ellenőrzés mellett teheti.

Megváltásul a sporthorgász is azon árat köteles a halakért fizetni, melyen azt a viszontelárusítók kaphatják, feltéve, hogy a detail-árak az illető helyen nincsenek amúgy is már ezen mértékre leszállítva.

7. §. A sporthorgász csak kosztos horoggal és kizárólag sportszerűen dolgozhat.

Tilos fenék- és nyelőhorgokat alkalmazni. Minden mértéken alóli és nem életképes nemes halivadék 20 dkg. súlyban tarifaszabály szerinti árban megváltandó a sporthorgász által.

8. §. A horgászat csakis a fennálló törvényes korlátok között folytatható. Mértéken alóli, avagy a mennyiben az állam az illető vízre nézve a törvényestől elütő legkisebb méretet állapított volna meg, ezen alóli nemes halak véletlen kifogásánál gondosan kiszabadítandók és életképes állapotban a vízbe haladéktalanul visszabocsátandók.

Olyan vízrészeket, a hol tapasztalás szerint csakis fejletlen ivadékok tartózkodnak, jogosítva vannak a cs. kir. erdő- és gazdasági kezelőségek a használatból egészen is kirekeszteni.

9. §. Az állami halászati szakközegeknek tiltva van a halgazdasági ügyeket illetőleg bármi irányban felvilágosítással szolgálni.

Halászati sportügyekben a minisztérium halászati biztosa nyújt tájékoztatást.

10. §. A bárca áraként fizetett összeg, a jelen szabályzat 2. §-ában említett kivételtől eltekintve, semmi körülmények között sem követelhető vissza. A mennyiben pedig még a szabályzat 4—8. §§-ban foglalt rendelkezések megszegése tapasztaltatnék, az állam fenntartja magának az illetővel szemben azt a jogot, hogy sportbárcaztát megszüntetnek kijelenthesse, a nélkül, hogy azért a bárca egész vagy részbeni árának megtérítésére igénye lehetne. A bárcaztkérők eleve kijelentik ehhez való hozzájárulásukat.

11. A fenti határozmányok a halászati sport érdekében egyrésztől a sporthorgászok részére hozzáférhetővé tenni akarják az állami vizeket, másrésztől a nem sportszerűen dolgozni akarókat kölcsönös érdekekben onnan távolítottani igyekeznek.

Ez azonban csak úgy érvényesülhet, ha a szóban forgó határozmányok a sportbárca összes tulajdonosaira nézve kivétel és személyválogatás nélkül kötelezők s általuk a legszigorúbban megtartatnak.

Ehhez képest sportbárcaztát folyóvizekre nézve csak olyan érdekeltek kaphatnak, a kik a jelen sportszabályzatot fenntartás nélkül elfogadják s ehhez való hozzájárulásukat aláírásukkal igazolják.

Másrésztől a halászati sportérdekeltek a lehetőségig támogatattanak.

Eddig az osztrák sportszabályzat. Annak a mellékleteként csatolva van a szabályzathoz az árszabás és a kijelölt halasvizek részletes leírása.

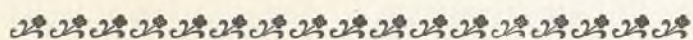
A mi az előbbit illeti, kiemelendő, hogy 12 ily halássterület van kijelölve és hogy egy-egy ilyen területre egy idényjegyért 48 K és 2 K kiállítási illetéket szednek.

De lehet olyan jegyeket is kapni, a melyek egynél több halássterület használatára jogosítanak, a mikor a jegynek ára ekként van megszabva.

2 halássterület után	84 K
3 " " "	120 "
4 " " "	156 "
5 " " "	192 "
6 " " "	228 "
7 " " "	264 "
8 " " "	300 "
9 " " "	336 "
10 " " "	372 "
11 " " "	408 "

Valamennyi kijelölt halássterületre szóló sportengedély után pedig 420 K fizetendő. Megjegyzendő, hogy kombinált használatra szóló jegyek kiállításáért illetéket nem vesznek.

Observer.

Utmutató kezdő pontytenyésztők részére.

Írta: Landgraf János. (Folyt. és vége.)

10. A pontyon kívül minő halfajokat tarthatunk még a halastóban?

A pontyos tavakban pontyon kívül még más halakat is lehet tartani, sőt egyenesen tartanak is, a hozamot emelendő. Ezeket járulékhalknak szokás mondani. Vannak esetek, a mikor ilyenek a tápláló vízzel jutnak a halastóba; ám ezek hivatlan vendégek, a melyek sokszor nagyon is megzavarják a tó hozamára vonatkozó számadásainkat. Ilyenekül tekinthetők a keszeg, a kárász, sügér, csuka stb., a melyeket tógazdák vadhalaknak szoktak nevezni, ellentétben azokkal, a melyeket a gazda tudatosan rak tavába, a hozam fokozása végett, tehát azzal a rendeltetéssel, hogy a pontyok által fel nem használt táplálékot felszedve, értékes halhússá alakítsák át, avagy pedig hogy az előbb említett vadhalak pusztításával tegyenek szolgálatot annyiban, hogy a pontynak a táplálékfogyasztásban versenytársait gyérítsék. Az első csoport képviselője, a czompó az utóbbi pedig a süllő és csuka.

Gazdasági szempontból fontos annak a felemlítése, hogy a czél érdekében a járulékhalkat olyan fejlettség mellett alkalmazzuk, hogy egy év alatt piaczképes állapotba juthassanak, mert csak így képzhető a pontyos tó okszerű kezelése (kiszáritás, trágyázás).

A czompó, közeli rokona a pontynak, a melyet újabban különösen a német piacokon keresik nagyon $\frac{1}{8}$ — $\frac{1}{6}$ kgos u. n. adagsúlyban, s a pontynál is jobban fizetik. Fejlődése lassúbb mint a pontyé, nevezetesen az éves ivadék rendszerint 3—8 cm., a kétéves pedig 10—15 cm. fejlődik. Ebből az következik, hogy lehetőleg 10—15 cm. fejlettségű példányokkal halasítsunk, a mikor a harmadik évben $\frac{1}{8}$ — $\frac{1}{4}$ kg. súlyú asztalárúra számíthatunk. Megemlítendő, hogy a czompót illetőleg eddigelé még nem sikerült kifogástalan gyorsfejlődésű fajtaakat termelni. A mi pedig a táplálkozását illeti, nagyban és egészben azonos koszon él a pontyval; elüt azonban tőle annyiban, hogy az iszapos feneket inkább turja mint a ponty, az ott élő giliszták és egyéb állatok megszerzése végett. Azzal, hogy az

iszapot turja nagy szolgálatot tesz a pontyoknak is, hozzáférhetővé téve részükre az iszapban található apró állatokat. Ennek folytán a czompó nem veszedelmes versenytársa a pontynak, noha egészben véve ugyanazon a koszon él. Egyes tekintélyes tenyésztők egyenesen erre alapítják abbéli véleményüket, hogy a pontyok fejlődésének kockázatát nélkül hasonló száma járulékczipóval halasíthatunk, mint a mennyi kétéves pontyval népesítettünk, vagyis közepes minőségű tóba k. holdankint, hasonló számú pontynépesítés mellett, 50—70 darab kétévessel. Nos a legszerényebb viszonyok között is ez mintegy 15—16 K holdankénti bevételi többletet jelent. Még jobban kifizeti magát a czompótermelés olyan tavakban, a hol takarmányozzuk a pontyokat, mert nem engedik a fenékre hullott takarmányt sem kárbaveszni.

A fogas-süllő egyike a legértékesebb hazai halainknak. Folyó és állóvizekben egyaránt él, mind a mellett kényesebb természetének az üdébb, élénkebben felújuló olyan víz felel meg leginkább, a melyeknek fenéke homokos. E tekintetben azonban nem hiányzik az alkalmazkodási képessége sem s mint példák sokszorosan igazolják a pontyos tavak lomhább vizét is könnyen megszokja és úgy a tőzeget, mint az erősen szikes fenékű tavakban is vígan tenyészik. Kicsiny korában kizárólag apró állatokkal táplálkozik, a mint azonban erőre kap önálló életmódot folytat kiváltképpen a silányabb fajtájú nyújtott és hengerded testű halak rovására. Mivel garatja szűk, a szélesebb testű halakat nem igen bírja legyűrni, hanem főleg a keszeg-félékből földözi táplálékát. Ez az, a mire a tógazda épít, mivel így valósággal rendőri szolgálatot végez a halastavakban: pusztítja a tóba tolaadó vadhalakat. A táplálékot különben jól értékesíti, mert az éves süllők között a 15—18 cm. hosszúak elég gyakoriak, a kétévesek között pedig az $\frac{1}{4}$ kilósak sem ritkák.

Szép fehér húsa kitűnő, a pontynál jóval drágábban fizetett. Nagy baja azonban, hogy kényes, élve felette nehezen szállítható és e miatt a tógazdaságokban csak ott termelhető biztos sikerrel, a hol teljes üzemet folytatnak, avagy csonka üzem mellett, a hol nagyon közelben lehet kétéves ivadékot kapni. Természetesen csak a hizlaló-tavak szolgálhatnak felnevelésére, a melyekbe már nagyobb méretű pontyok kerülnek s a hol a vadhal révén táplálkozása biztosítva van. Ha nincs vadhal, czéltalan lenne a süllőkkel való halasítás is, mert táplálékhiányában vele eredményt el nem érhetnénk.

Általánosan ösmert járulékhalka a pontyogazdaságnak még a csuka, mely a vadhalak pusztításán kívül különösen alkalmas arra, hogy a netán ívó pontyok ivadékát fölfalja és a hizlálásra szánt anyag fejlődését előmozdítsa. Sokan ugyan azért vélik a csukát a pontyos tóban alkalmazandónak, mert mint a pontynál fűrgébb hal, azok teljes ellustulását lehetetlenné teszi. Nos az ilyen állítás nem egyéb jámbor mesénél, mert hát alig van állat, a melyik a, táplálékfelvételben tevékenyebb volna a pontynál. Nemcsak hogy rá nem szorul az eféle ösztönzésre, de az még határozottan ártalmára is van, amennyiben a csukától természetszerűleg fél, előle tehát menekül, a meneküléssel pedig olyan munkát végez, mely erőfogyasztással és végeredményben a hizás csökkenésével jár. Feladata kizárólag abban áll a csukának, hogy a hizóanyagot a táplálékfogyasztásban versenytársait a vadhalakat, esetleges pontyivadékot, sőt még a békákat is gyérítse. Magától értető dolog, a csukáknak kisebbnek kell lenni, semhogy a hizóanyagot is megtámadhassák. Az $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ kg. pontyok közé éves

csukákat veszedelem nélkül adhatunk, természetesen a kínálkozó táplálékmenyiséghez mért számban. Sok vadhal mellett holdanként 10 drb éves csukát is adhatunk, rendes körülmények között azonban 2—4 drb is megteszi, mert azt állítják róla, hogy 20—30 kg. húst fogyaszt, a míg 1 kg. húst nevel.

Nagyértékű hal még a szóban forgó czélra a *szivárványos pisztráng*. Közvetlen rokonától, a sebes pisztrángtól annyiban üt el, hogy még melegebb vízi pontyos tavakban is jól találja magát, föltéve, hogy kemény és folyton felújuló forrás vízzel táplálják. A napnak erősen kitett tavaknál fontos az is, hogy a szivárványos pisztráng, akár egyes mélyebb helyeken, akár pedig mesterségesen létesített hídlások alatt kellő rejteket találhasson. Kiváltképpen előtérbe lép kényes pisztrángtermészete a lehalászásnál, a mennyiben a pontyok által fölzavart vizet nem bírja és hamarosan megfullad, ha nem sikerül őket gyorsan kifogni és tiszta vízbe áttenni. Természetére nézve szintén erős halrabló, a mely ugyancsak serényen pusztítja a tóban levő vadhalakat, de még a békákat is. Nagyon kedvelt táplálékát képezik továbbá a levegőbeli rovarok, legyek, bogarak, kérészek stb., a melyek ha véletlenül a vízbe hullanak a pontyos tavakban szivárványos pisztráng nélkül felhasználatlanul maradnak. Fogyasztja továbbá a vízben élő nagyobb rovarlárvákat, vízipoloskákat, hátónúszókat, stb. Bő táplálék mellett gyorsan fejlődik és már a második évben eléri az $\frac{1}{8}$ — $\frac{1}{6}$ kg. súlyt, a mikor aránylag legjobban fizetik. Ennek megfelelően a szivárványos pisztránggal éves korban halasítunk, ugyancsak 60 drbot használva egy k. holdra, ha bőven akad részükre táplálék. Ezt, kiváltképpen a repülőt, némileg gyarapíthatjuk is azzal, hogy a tó partjára és pedig annak keleti és északi oldalára éger és fűzcserejéket telepítünk. Kedvező viszonyok között holdanként mintegy 30—40 K fokozható a pontyos tavakhoz a szivárványos pisztráng segítségével. Újból is hangsúlyozzuk azonban, hogy ez a hal kivált a lehalászásnál nagyon érzékeny, tehát könnyen elpusztul, nemkülönben, hogy csak kivételes vízviszonyok között alkalmazható.

11. Hogyan védekezzünk a halellenségek ellen?

Mint minden állatfajnak, a hálnak különösen bőven akad ellensége a természetben, a melyeket a tenyésztőnek ösmerni kell, hogy állatait sikerrel oltalmazhassa. Óriási a száma azoknak az állatoknak, még pedig emlősöknek, madaraknak, halaknak, hüllőknek, rovaroknak, a melyek halakból és halikrákból táplálkoznak s így éhségük csillapítása végett is szakadatlanul pusztítják a halat. Vannak aztán élősködők: tetvek, pióczák és még apróbb szervezetek: a bakteriumok, de növények is: mint a penész, melyek könnyen megtámadhatják a hal szervezetét, beteggé teszik s végre megölik. Az őket fenyegető veszedelmek száma annál nagyobb minél apróbb, fejletlenebb a hal. Ennélfogva csupán hízalással foglalkozó üzemeknél szerencsére sokkal kevesebb bajjal kell a termelőnek megküzdeni, mintha tenyésztést folytat. Csak a leggyakoribb halellenségekről kívánunk tehát megemlékezni.

A nagyobb állatok közül legelső helyen áll a *vidra*, mely kivált hallal bíró vízfolyások mentén levő tavakra hamarosan rátalál és ugyancsak nagyban pusztítja a halat, mivel nemcsak éhségének csillapítására, de vérszomjának kielégítésére is szolgál. Ellene vagy csapóvasak állításával vagy lőfegyverrel védekezhetünk.

Majdnem kizárólag éjjel jár tápláléka után s így a

gazdának kétszeresen kell őt figyelni, hogy minél hamarabb észrevegye. A sáros partokon csapája, továbbá ürüléke lehetnek legkönnyebben árulói. A partok tehát gondosan figyelendők, különösen a partokról benyúló kisebb zátonyok, a mélyedésekből kiemelkedő kövek, tuskók, fatörzsek mentén található meg legkönnyebben nyomait. Aztán kikutatjuk rendes kiszállóhelyeit, mert ahhoz meglehetősen ragaszkodik. A vidrasat ilyen helyre és pedig a víz alá kell helyezni, hogy abba beelérjen. A kinek kellő türelme van, éjjeli lesre állhat ki. Vigyáznia kell azonban, hogy földve legyen, továbbá, hogy az állat szimatot ne kapjon, mert rendkívüli ébersége, éles látása, hallása és szaglása valamint gyanakvó természete miatt felette nehéz másként közelébe jutni. A csapóvasat okvetlenül a reggeli órákban állítsuk föl és vizsgálatánál 10—15 lépésnél közelebb ne menjünk hozzá. Mivel az egyik vízből kiszállva, lehetőleg árkok felhasználásával igyekszik a másik vízbe jutni, célszerű ilyen árkokba is csapóvasat tenni, a hol még hamarabb megfogódik, mint a tóba helyezetttekben.

A *halbetegségek* közül leggyakoribbak a tetvek, és a halpiócza által okozottak. Amazok apró lapos testű alsóbbrendű rákféle állatkák, az utóbbi pedig 2—4 cm. hosszú féreg. Ezek annyiban veszedelmeseek, hogy felsebzik a hal bőrét, emiatt az állat nyugtalan lesz, igyekszik kinzóit magáról ledörzsölni, miközben még inkább megsérül s így módot ad a *penészkór* kifejlődésére. Az említett két élősdit csak úgy lehet a tóból kiirtani, ha azt kiszárítjuk, mésztejjel dezinficiáljuk és télen át minél jobban kifagyasztjuk. Az élősdiek által meglepett halon pedig úgy segíthetünk, ha egy időre 2% konyhasóoldatba tesszük a halat.

A *penészkórt* egy a vízben állandóan található gombafaj okozza, mely a hal izomzatához férközve rendkívül gyorsan elterjed s valóságos pamatokat alkot rajta. Ugyancsak a kellő tisztasággal és a beteg állatnak gyenge sóoldattal való megmosásával lehet ellene védekezni.

Gyakori betegség a pontyoknál a *himlő* is. A hal bőrén tejüvegre emlékeztető foltok képződnek, a melyek nagyobbodnak és végre összenőnek. Az állat nem eszik, szemlátomást fogy és végre elpusztul. A bajt egy parányi állatka okozza, mely különösen a vesét és a lépet lepi el nagyszámban. Az állatkák rendkívül gyorsan szaporodnak, e miatt a betegség gyorsan terjed és hamar végez az inficizált állattal. A betegséget a halak többnyire magukkal hozzák a teletetőkbe. Ennélfogva nagy gond fordítandó arra, hogy himlővel meglepett tógazdaságból halat ne vásároljunk. Ismét a tisztaság és a téli lecsapolás az, a mivel e bajt kiküszöbölhetjük.

A pontyok és a czompók között, ugyancsak ha hosszasan, szennyes teletetőkben tartják őket, gyakori még a *vörös kórság*, mely nevét onnan kapta, hogy a meglepett állat hasa és az alsó uszó szárnyai vérrel aláfutottak, e miatt vörösek. A belső szervek közül leginkább a bél van megtámadva, telve gennyes váladékkal. Rendszerint nagy pusztítást okoz, mert csak akkor vehető észre, ha kifejlődött, addig pedig nagyon sok hal inficizálódott. A tőfenéknek kiszárítása és oltatlan mészszel való alapos fertőtlenítése, esetleg ha kevés vízzel van szó, ennek kalium permangánnal való vegyítése segíthet, mert ez a bakteriumot megöli, a hálnak azonban nem árt.

12. Mire ügyeljünk a termelt halak értékesítésénél?

Kistógazdaságokban többnyire csak néhány mázsára terjedő halkészletről lévén szó, annak értékesítése nem

jár nagyobb gonddal. Ha a tógazdaság népesebb falvak vagy városok közelébe esik, legjobb ha a gazda ott igyekszik halai számára vevőket találni. A lehalászás idején és helyén sokszor kíváncsiságból is megjelenik a közönség és ott helyben megveszi a halat. Mivel a halat bőjti eledelnek tekintik, legjobb a tó lehalászását aznap reggel, esetleg előtte való nap délután foganatosítani, mert így legkönnyebb a közönség igényét kielégíteni. Ha nem sikerülne egyszerre túladni a készleten, akkor részletekben, a jelentkező szükséglet szerint igyekszünk a lehalászást teljesíteni, természetesen mindig számolva azzal is, hogy a hirtelen fagy küszöbön áll és nem volna tanácsos halainkkal addig várni, a míg a fagy tényleg beáll és a további haláztatot lehetetlenné teszi.

Pénzügyileg az ilyen megoldás úgy a termelőre, mint a fogyasztóra előnyös, mivel a közvetítéssel járó haszon elesik, azaz a kereskedő nem drágítja a hal árát. Ha nem lehetne a halat helyben értékesíteni, jól teszi a gazda, ha a szomszédos város piacán keres módot és alkalmat az értékesítésre. Ez esetben fontos, hogy élve juttassa oda és soha se többet, mint a mennyit biztosan eladni bír. Csak ha ez sem vezet célhoz, akkor ajánljuk hogy kereskedővel álljon szóba. Úgy az iménti, mint az utóbbi esetben a hal szállítandó lesz, minélfogva erről is meg kell emlékeznünk.

A hal fogyasztásának ideje igazában a hidegebb évszakra esvén, a halszállítás is, — kiváltképpen a piaci árúé, ősztől-tavaszig folyik. A szállítás e célra készült hordókban történik 3—4 hektoliteres űrtartalom mellett. Ekkor az edényben a levegő hőmérséklete szerint ősszel 150—200 kg., tavaszszal 120—150 kg. hal szállítható; a nagyobb mennyiség hidegben, a kisebb a melegben értendő. A hordók megterhelése különben a szállítandó halak erőbeli állapotáról és a szállítási távolságtól is függ.

A szállítás alatt a halak az edényben levő víz levegőtartalmára vannak utalva, mert lélegzésükhöz kívántató levegőt abból nyerik. Mivel ez a készlet nem sok, a halak azt hamar fölélnek és bizony megfulladnának, ha nem gondoskodunk a levegő folytonos följululásáról. Ezt akként végezzük, hogy a hordó vizét folytonos mozgásban, hullámozásban tartjuk, azáltal, hogy nem engedjük vesztegelni és a hordót soha sem öntjük vízzel egészen tele, hanem teret engedünk a hullámozásnak. Akár kocsin, akár vasúton történik a szállítás, különös gond fordítandó a hosszabb veszteglések elkerülésére, mert így a hordóban levő víz folytonos hullámozásban tartatván az bőven ragad magával levegőt és így a halak nem nélkülözik ezt a feltétlenül szükséges élelelemet.

Fontos az is, hogy a midőn hordóba tesszük a halakat, lehetőleg ugyanolyan hőmérsékletű vízbe kerüljenek, mint a minő a tóban van. A hal ugyanis nagyon kényes a hirtelen változó hőmérséklettel szemben s ha ez 2—3°-ot meghalad, már beteggé teszi. Mint mondani szokás a hal meghűti magát és ennek folytán a bőre megrepedez, lehámlik s valósággal czafatokban csúng alá. Az ilyen halon könnyen erőt vesz aztán a penészkór úgyannyira, hogy a mire rendeltetési helyére jut, minden inkább, mint kívánatos árú. Természetesen a kereskedő kifogásokat tesz s így könnyen per is támadhat a dologból. Mindennek könnyű elejét venni, ha a termelő vigyáz az imént említett szabályra, avagy pedig, ha a kereskedővel úgy alkuszik, hogy az a tónál tartozik a halat átvenni.

A haltápszerfélék előkészítésének módozatai.

— Irta: Gy. Gy. —

A mesterséges úton való haltáplálásnál, a halak táplálkozása egészben véve három főtenyezőtől függ.

Első ezek közül maga az a tápanyag, a melyet a tápszerfélé tartalmaz; második tényező az a viszony a mely az egyes tápnemek tápértéke között fennáll; végül pedig harmadik, bár korántsem utolsó jelentőségű tényező, a módja és a formája annak, a hogyan az egyes tápszerfélé a hálnak nyújtjuk. Mondhatnók tehát, mind a három tényező teljesen egyenrangú jelentőségű vagy legalább is elválaszthatlanul szoros az a kapcsolat, a mely e hármas tényező mérlegelésénél fennáll.

Maga az a mód és az a forma, a melyben a halat mesterségesen etetjük, megint három körülménytől van függővé téve; így nevezetesen a tápanyagtermés minőségétől, a táptermekek kezelésétől és végül a tápszerfélé megfelelő előkészítésétől.

A tápszerfélék előkészítésének módojai a gazdaságban fölötté különbözőek; így a mezőgazdaság állatállományánál, extenzív czélok szolgálatában az előkészítés kérdése másodrangú fontosságú; itt a termés és a kezelés a döntő tényezők, viszont a halgazdaság terén nagyon is jelentős faktor az, hogy a halaknak nyújtandó mesterséges tápszerfélé minő előkészítési műveletek alá kell vonnunk. A víz itt különleges helyzetet teremt s így ezzel szemben, a tápszerfélék előkészítésénél mindenkor és elsősorban kell azzal a körülménnyel számolnunk, a melyet a víz úgyszólván teljesen átalakítólag gyakorol a halaknak nyújtott mesterséges tápszerfélé mineműségére.

Korántsem közömbös tehát a haltenyészet előtt az a forma, a melyben a mesterséges haltápszer a halak elé kerül. A táplálás formája lényegileg abban összpontosul, hogy a tápszer minden körülmények közt a táperő szempontjából legértékesebb minőségben, hozzáférhetően és az etetés végczélja szempontjából lehetően teljes feldolgozásában, tehát jól kihasználtn kerüljön a táplálandó objektum szerveibe.

Kétségtelen, hogy a haltápfélék előkészítésének gondos és szakavatolt előművelete, épen a vizek speciális állagánál fogva, többé-kevésbé tetemes kiadással terheli a haltenyészetek vezetőségeit. Itt tehát nagyon is mérlegelni kell azt az eshetőséget is, vajjon a mesterséges haltáplálás útján várható és elérhető haszon megfelelő arányban áll-e a tápszerfélékre fordított összkiadásokkal; s vajjon végeredményében a várható haszon nem-e marad a tetemes költségek okozta összeg nagysága mögött?

A kérdés tehát az, hogy a tápanyagelőkészítés melyik módja az, a mely a fölmerült összkiadásokkal szemben relative az elérhető legnagyobb hasznot és eredményt nyújthatja? Hogy az előkészítésnek melyik módja igényli a legtöbb kiadást és fáradságot, avagy melyik előkészítési módozat az, a mely a legkevesebb megterheléssel jár, ez mind nem jöhet számításba azzal szemben, a mit elsősorban kell mérlegelni, t. i. az előkészítés kiadásai s az elérhető eredmény közt fennálló kapcsolatot. Ez a mérlegelés épen nem könnyű feladat. Idevágó speciális gyakorlati kísérletek adatai ugyanis alig állnak rendelkezésünkre; azok a pozitív és részletes adatok is pedig, a melyeket a mezőgazdaság állatvilágának ellátásából meríthetünk, egyáltalán nem nyújthatnak kellő tájékoztatást a halak etetésénél;

annál kevésbé sem, mert az állattenyésztés egyes külön specziesei szerint, az etetés mivelete és ennek módzatai nagyon is variabilisek, s így nekünk a haltenyésztésnél csupán nagyon is általános körben mozgó tájékoztatást nyújthatnak. Maga a mesterséges úton való halesítés sem egységes, hiszen a halfajták szerint annak mikéntje is számtalan variációt fog felmutatni; a mesterséges etetés miveletének egységes képet adni tehát úgyszólván lehetetlen; mindaz, a mire itt szorítkozhatunk, csupán egy-egy, a gyakorlatban esetenként teljesen bevált etetési módszer eredménye lehet, a melyből aztán következtetéseket vonhatunk a módszer czélszerűsége és tökéletesítésére nézve.

A mesterséges halesítés kerete teljesen egységes azért már ma is egy pontban, t. i. abban, hogy képes immár elejét venni annak, hogy a mesterséges haltápszerszerféléből a vizekben alig menjen valami is veszendőbe. A mi a mesterséges haltápszerszerfélék kezelését, készletben tartását illeti, ez is nagyon eltérő eljárásokat igényel és függ mindenesetre az illető tápszerszerfélé minőségétől is. Magánál a legismertebb s így népszerű pontyteretnél is kétféle főtápszerszerfélé kezelésével van legtöbb dolgunk; az egyik a szemeselés, a másik a lisztrel vegyes tápszerszerfélé. Utóbbit minden körülmények közt csakis bizonyos kötött állapotban adagolhatjuk, ellenesetben állaga és így tápértéke is sérelmet szenvedhet. A táplisztekkel való előkészítés mivelete legfőként abból állott, hogy azt forrázottan, felfőzöttan adagolták vagy legalább is forró vízzel elegyítették. Esetenként szerepelt a hideg vízben való áztatás, sőt a hideg vízzel együtt való felfőzés mivelete is. Egységes eljárási miveletről tehát itt sem lehetett szó. Ugyanezt látjuk a szemeselésiféle adagolásánál is; ezt szétzúzták, tördelték, aprózták, továbbá nyersen, forrázottan, felfőzöttan, pároltan, beáztatottan egyaránt adagolták; egységes előmiveleti eljárásról tehát itt sem lehetett szó; sőt a pontytápszerszerfélék közül a csillagfürt előkészítése, a mint arról a „Halászat“ 1908. évi december 1-én megjelent számában is megemlékeztem, ugyancsak sokoldalú előkészítésnek alávetett táptermekeként szerepel.

A többé-kevésbé állati tápanyagnemükből álló pisztárgytápszerek, némi táplisztt hozzáadásával, többnyire főzöttan kerül adagolás alá, de azért a zsengebb pisztárgyvadékokat nem egy helyt, főzetlen nyers állapotban levő tápszerszerfélével is etetik.

Tógazdaságokban, a halak mesterséges tápszerszerfélével való ellátásánál, a tápszerszerelő készítés miveleteként többféle eljárás használatos. Így nevezetesen a mesterséges tápszerszerféléket elsősorban is felaprózzák, azután pedig beáztatják. Nem egy tápnem egyben rászorul arra is, hogy azt rövidebb-huzamosb időn át szárítsák, sőt aszalgassák is. Az így már előkészített tápszerszerféléket aztán részint forrázzák vagy felforralják, részint pedig párolják is.

Az aprózás és a puhítás vagyis áztatás előmivelete a tápszerek csupán külsején változtat lényegesebbet, míg a forralás és a párolás miveletei közben a tápszerszerfélé többé-kevésbé jelentős vegyelváltozásoknak is alávetett. Némely tápszerszerfélé az elősoroltakon kívül még az erjesztés folyamatán is keresztül megy; ám a haltenyésztés terén a tápnemek erjesztése eddigelé alig jutott szerephez.

A haltápszerszerfélék összes itt elősorolt előkészítési miveleteinek végcélja abban összpontosul, hogy a halnak nyújtandó tápszerszerfélé emészthetősége biztosíttassék, sőt fokoztassék; egyben tehát a hal azt örömet fo-

gyaszsa, vagyis ízének találja. Emellett a tápszerekben levő tápanyagok rendelkezése az, hogy a bennök rejlő táperő minél fokozottabb mértékben kihasználható legyen.

Az előkészítés miveletei közé sorolandó a tápanyagok ép, használható, romlatlan állapotban való készletben tartása is. A haltápszerszerfélék egyike-másika még gondos kezelés esetén is gyors romlásnak indul, a romlás elhárításának, megakadályozásának igyekezete tehát korántsem vehető utolsó rangú tényezőnek. Végül szerepet visz az a mellékkörülmény is, hogy a tápszerszerfélé nyújtott anyagokból kárba ne vesszen semmi; a helyes előkészítés hivatott preventive utakon még ennek is elejét venni.

Az általános tudni- és tennivalók e téren tehát óriás körben mozognak s így nem könnyű feladatot rónak a haltenyésztőre, a ki egyben mindenütt számolni tartozik nemcsak a helyi viszonyok sajátágaival, hanem egyben a különböző halspecziesek fajaival, korával, sőt végezetül az értékesítés piaczával is.

Az előkészítő miveletek részletezéséről is megemlékezve, elsősorban nem a felaprózás, hanem a szárítás miveletére kell röviden rátérnünk azért, mivel a szárítás általában megelőzi sorrendben a felaprózást is. A haltápszerszerfélék szárításának mivelete olyan előintézkedés, a mely nem annyira a halakat ellátó tenyésztetelek feladata, hanem inkább az egyes ilyen szárításra utalt tápszerszerféléket előállító vállalatok körébe vág. A megfelelő szárítás miveletének elsősorban az animális eredetű táplisztféléket szokták alávetni. Szárító faktorként itt elsősorban a meleg, a hő szerepel. Különösen a túlhevítés az, a mely akárhányszor ha nem is teljesen hasznavehetetlenné, de táperejében csekélyebbé teheti aztán a legjobb minőségű tápszerszerféléket.

Ugy az animális, mint a vegetabilis tápszerszerféléket aztán egyaránt száraz olyan helyen kell készletben tartani, a hol az, a szükséghez képest, a megkívántató szárazság bizonyos fokát míg egyrészt elérheti, másrészt megint állandóan olyan helyen tartható, a hol sem az átnedvesedés és a dohosodás, sem pedig a beaszás veszedelme azt nem fenyegeti.

A haltápszerszerfélék előkészítési miveleteinek kétségtelenül egyik legjelentősebb tényezője a tápszerek kellő feldarabolása, felaprózása is. Ezzel míg egyrészt a tápszerek a hal belsejébe való befogadási képessége számára utat nyitunk, másrészt a tápszert magát az emésztő szervek által könnyebben feldolgozhatóvá, tehát a halak előtt könnyebben megemészthetővé is változtatjuk. A felaprózásnak másik nem épen jelentéktelen célzata az is, hogy némely tápszerszerfélé egyéb tápanyagokkal könnyebben elegyíthető legyen.

A feldarabolásnak és a felaprózásnak a haltápszerszerelő készítés terén többféle módszere ösmert és használatos. Egyes tápnemek egyenesen ráutaltak arra, hogy azokat az aprózás miveletével szétzuzzuk; ezáltal a tápfélét netán borító keményebb burkolatot, hüvelyt sfb. eltávolítjuk s így az anyag hozzáférhetőségének és emészthetőségének egyaránt tért nyitunk.

A darabolás legáltalánosabban elterjedt miveletei közé tartozik a tápszerszerfélé megdarálása és megörlése. A darálás és örlés közben az olyan alkatrészeket, a melyek nehezen vagy épen nem emészthetők, könnyű szerrel elkülöníthetjük, eltávolíthatjuk. Az állattenyésztésnél kétségtelenül jelentős szerepe jut az örölve vagy darálva adagolt tápnemeknek; a halaknál, kivált a zsenge ivadéknál, ürülékvizsgálatok igazolják azt, hogy a darálatlanul, örletlenül adagolt tápszerszerfélének emészt-

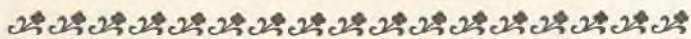
hetlen részeit bizony a halszerv sem képes feldolgozni, sőt a mindenevő pontyféle egyes kivételeivel, bizony akárhány esetben a zsenge halivadék meg is sínyli az ebben előkészítetlenül adagolt tápszerféléit.

Az előkészítés műveletei sorába tartozik a tápszerfélék puhítása, áztatása, sőt duzzasztása is. Különösen a két utóbbi művelet a pontyvetetés terén jelentős szerepet visz. Az áztatás művelete főként szemes eleségféléknél arra való, hogy a vízbe tett ilyen eleség ott szerte ne szóródjon, hanem mindjárt az etetés alá vont objektum által elfogyasztassék. Ezzel a művelettel elejét vesszük annak, hogy apróbb állagú tápszerfélének legapróbb részecskéi is kárba vesszenek.

A duzzasztásnak viszont az a célja, hogy az anyagában kemény tápszerféle a duzzasztás puhító művelete által emészthetőbb állapotban kerüljön az etetésre szánt objektum belszerveibe. Persze a duzzasztás művelete sohasem terjedhet a hígítás fokáig; az amúgy is vízbe kerülő ilyen hígított tápszerféle, a halak etetésével ily állapotában, céltalan táplálkozási mód volna; a tápszerféle folyékonyvá tétele a duzzasztás műveleténél tehát nagyon is megszabott korlátok között mozoghat.

A tápanyagokat vegyi összetételükben is befolyásoló, átalakító műveletként szerepel végül a tápszereket előkészítésül forraló, felfőző és pároló eljárás. Mindhárom művelet, részben kémiai, részben pedig mechanikai átalakulásokat eredményez. Mindhárom műveletnek azért főcélja egyben: a tápszerféléket, a forralás és a főzés segítségével vételével, az emésztőszervek által könnyebben befogadható és feldolgozható állapotba hozni. Ezzel tért nyitunk a tápanyag minél teljesebb felhasználásának is. Hogy a felaprózás és duzzasztás, avagy a felforralás és párolás művelete az, a mely egyes tápszerféléket megemészthetőbbé alakítja, ez már azért sem tekinthető nyílt kérdésnek, mert az e téren szerzett tapasztalatok és kísérletek részletesen körvonalozzák az eseteket, a melyek szerint az egyik tápszerféléknél a duzzasztás az ajánlatosabb, sőt mellőzhetlen, míg egyéb tápszerféléknél megint a forralás művelete az, a mely teljesen megfelel a célnak. Akárhány olyan tápszerféle van, a mely forralás vagy párolás útján szenvedett vegyi elváltozásában, emészthetőségét elveszíti; az ilyennél tehát kétségtelenül mellőzni kell az olyan műveleteket, a melyeknél a hőváltozások az anyag emészthetőségét hátrányosan befolyásolhatják. Különösen egyes tápanyagok nyers proteinje az, a melynek a hevítés határozottan ártalmára van, úgy hogy az, bizonyos magasabb hőfoknak kiszolgáltatva, rohamos átváltozáson megy aztán keresztül, hogy végezetül mint teljesen megemészthetlenné vált úgynevezett Atmid-fehérye a szervezetnek még ártalmára is legyen!

Kétségtelenül legkevesebb veszedelemmel, illetőleg káros hatással jár a forralás művelete; viszont legtöbb veszedelmet okozhat a helytelen módon alkalmazott túlhevítés. Az a sötét pír-színezet, a mit a túlhevített tápfélén észlelhetünk, már külsőleg is elárulhatja előttünk a tápszerféle ebbeli vegyváltozásának ritkán előnyös tünetét.

A francia osztriga-válság.

A francia karakter egyik jellemző vonása a gastronomiában nyilatkozik meg. Nem lephet meg, ezt tudva, hogy bizonyos helyeknek is gastronomiai fontosságuk arányában tulajdonít jelentőséget. A vérbeli francia nem sokat tud talán Mont St. Michel architekturalis és tájszépségeiről, de az „omelette de poulard tiné“ vagy

a carocelle-i osztrigák említése tisztelettel vegyes érzelmeket ébreszt benne.

Cancele, ez a híres osztriga-termelőhely a Franciaország északnyugati partjának egyik legfontosabb iparának emporiuma, kicsiny bretagnei város és St. Melitől kilencz mértföldnyire fekszik. Eltekintve híres osztrigáitól is, látogatott és kedvelt üdülőhely. Előtérben a bájos öböl, fantasztikus szirtfokaival, a nap sugaraiban csillogó kék vizével és fürge halászbárkáival, már magában is érdekes látványosság. De még érdekesebb, mikor az apály fölfedi a széles homoksíkon látható terjedelmes „parkokat“ s mikor a dagály közeledtével a halászok százan sűrögnek-forognak, a hold sugarainál s az egész táj ezüsthényben úszik, míg a szirttetőn a világítótorony messze löveli fényét s a kikötő lámpásai visszatükröződnek a csöndes vízben.

A város régi neve Concaven volt (folyami hegy) s a hajdani Parspicon közelében feküdt, a melyet az Urnak 709-dik évében eltemettek a hullámok a tengerpart termékeny síkjain fekvő Dol városával együtt. Ugyanakkor, a Dol és St. Mels közt fekvő seissy-i nagy erdő is elmerült s a vidék egész konfigurációja megváltozott. Egy különösen erős hullámaradat 1888-ban nagy mennyiségű fövenyt és törmeléket ragadva magával, fölfedte a tengeralatti erdőség egy részét, a melyben most a széntermő rétegek képződését a geológus pontosan megfigyelheti. Okulva azonban a mult rettenetes tapasztalatain, nehogy a borzasztó elemi csapás valaha megismétlődhessek, az új várost már a dombon építették.

Most a város két külön részre oszlik. A tulajdonképeni város a középületekkel és a templommal az igéző öbölre néző magas plateau-n épült. Távol a lát-határon a St. Michel hegyfok emelkedik ki a tengerből tornyaival és csúcaival, jobbra pedig a part vonala Appencker és Grenville felé kanyarodik köralakban. Az ellenkező oldalon Mont-Dol messzire látható templomával és szelmalmaival hirtelen bukkán elő a lapályos, vizenyős terület terjedelmes síkságából.

A város legfontosabb része a „Le Houle“-nak nevezett kikötő, a hol szűk sikátorok torkolnak meredeken a tengerbe. Itt közvetlen a tengerparton az öböl karéjában állnak egymás hátán a halásznép kunyhói, a mely osztriga-halászattal keresi mindennapi kenyerét.

A bretagnei nép erős, izmos, marczona fej, nyílt, bronz-színű arczczal. Asszonyainak vonásai finomak, derültek s a csinos cancalei halászlányok, kaczer redős főkötőkkel, kontyba font sötét hajukkal, mintha a tenger bodros hullámain utánoznák viseletükben is. Mozdulataik kecsesek, fürgék s festői alakjaik, tarka ruházódásuk bájos harmóniába folynak össze a kék ég és tenger derús hátterével.

Az osztriga-ágyak vagy „parkok“ azonban csak apálykor láthatók s akkor sem könnyen, mert a partot szürkés meszes, ragadós sár és fövény borítja, a melyben a járás kényelmetlen. Azért sok halász nő térden felül érő csizmát hord, mikor a „parkokban“ dolgozik s ezek is egész fehérek lesznek az agyagos földdel való érintkezéstől, a mi megjelenésüknek különösen groteszk külsőt kölcsönöz.

Canceleben az osztriga mindenütt otthon van, még a part is teljesen osztriga-héjakkal van borítva. Sok ezek közül a szélnek és hullámverésnek kitéve annyira elkopik, hogy nem marad belőle egyéb, mint a gyöngyházbelső rész s hihetetlen, hogy az a megszámlálhatatlan kagyló a parton milyen káprázttatóan tündököl. Sok a kagylók közül apró kis kerek lyukat mutat, mintha

valami hegyes eszközúrta volna keresztül szélén. Ezt az osztriga egyik legnagyobb ellensége, egy élősd okozza. Jellemző tulajdonságok a cancellei osztrigáknak rendkívül vastag kagylójuk, a mely képessé teszi arra, hogy nagymennyiségű vizet tartsanak vissza magukban s állítólag az is hozzájárul különös jóízűkhöz és táplálóerejűkhöz.

(Folyt. köv.)

Jogesetek.

"Községi tulajdont képező halászat területeket kényszerbérbeadás útján, csak az 1888: XIX. t.-cz. 15. §-a alapján foganatosított eljárás után lehet értékesíteni."

Alispán úr L...k község halászatára nézve az 1888: XIX. t.-cz. 47. §-a alapján a kényszerbérbeadás elrendelését javasolja, mivel az iratokból kivehetőleg alispán úr által kezdeményezett halászat társulat megalkáltható nem volt.

A halászat jogtulajdonosokra nézve a hivatkozott törvény korlátokat szab ugyan, amikor azt rendeli, hogy az egyesek halászatukat önállóan csak az esetre gyakorolhatják, ha az okszerűen és a szomszédirtokosok érdekeinek sérelme nélkül végezhető; ámde, hogy ezen nagyjából körvonalozott feltételek mindenkor az adott helyzeti viszonyok szerint legyenek mérlegelhetők és elbíráthatók, a törvény, valamint annak végrehajtása tárgyában kiadott 5000/889. sz. rendelet azt az eljárást is megállapította, amelynek során a figyelembeveendő érdekek érvényesíthetők, hogy azok alapján az idézett törvény 15. §-a értelmében kizárólag általam eldöntessék, ki jogosult halászatát önállóan gyakorolni és kik, mekkora területen tartoznak társulni azért, hogy jogaikat társulati úton hasznosítsák.

A fennforgó esetben ezen eljárás mellőztetvén, nem lehet szó az alispán úr által alkalmazni kívánt kényszerbérbeadásról sem. Onként folyik ezekből, hogy addig, a míg a fentiekben említett törvényes eljárás foganatosítva nincs, L...k község nem akadályozható meg abban, hogy az őt illető halászat jogot a fennálló egyéb törvényes korlátok között hasznosíthassa.

(Földművelésügyi miniszterium 103237/908. sz. intézkedése.)

TÁRSULATOK.

A **Feketeügyi Halászat Társulat** június 4-én Háromszék vármegye alispánjának összehívására, újra alakult. Elnökké **dr. Csiky Jánost**, alelnök-igazgatóvá pedig **Vánca Jánost** választották. Az elnök a társulati cél érdekében a tagok nagyobb érdeklődésének szükségességét hangsúlyozva, jelentette, hogy a társulati terület 8 szakasza közül 5 nyilvános árverésen bérbeadott, 3 szakaszt azonban újabb árverésen sem sikerült bérbeadni. Felhatalmazást kapott ezeknek szabadkézből történő értékesítésére. A vízrapnsztítások a felállított csapóvasak daczára is még mindig erősen érezhetők. A költségekre 800 K-t irányoztak elő.

A **Mosoni Kisdunai Felső Halászat Társulat** f. hó 7-iki rendes évi közgyűlésén **Frech Károly** alelnök-igazgató beszámolt arról, hogy a múlt évben 1 millió süllőikrát költettek, 1500 drb tenyészrákot, 10 q ponty- és 8 q törpeharcsa-ivadékot bocsájtottak a társulati vizekbe, a földművelésügyi kormánytól vett állami támogatásként. A költségvetés a múlt évhez képest nem változott; a tagok évi járuléka a f. évre is kat. holdanként 5 fillér. Miután a jelenlegi haszonbéri szerződések 1910. év végén lejárnak, az elnökség megbízott az egyöntetű és egységes bérbeadás érdekében teendő intézkedések előkészítésével.

VEGYESEK.

Halászó sas és egy csuka küzdelme. Halasvizek mellett tartózkodók vajmi gyakran látják, mily rendkívül ügyesen szerzi meg a halászó sas prédáját a víztükréről. Ösztönszerűleg tudja, melyik hallal bír megbirkózni s csak a legkritkább esetben kezd ki ennél nagyobb. Néha azonban, különösen gyakorlatlan példánynál ez is megesik, a mikor jó szerencse, ha a prédáját kiengedni bírja a karmai közül, mert különben ő is bajba kerül. Ilyen esetről emlékszik meg a D. F. Ztg., a hol egy halászgazda a következőket írja. Cramen közelében a Wangeliner tó fölött egy halászó sást vettem észre épen akkor, a midőn a vízre lecsapott és egy 3 1/2 kilós csukát megragadott. A küzdelem heves volt, de csak rövid ideig tartott, mert a madár a halat karmaiban tartva, hamarosan szárnyra kapott. Terhe azonban nehezebb volt, sem mint gondolta, nyilván erejének megfogyatkozásával hamarosan a vízbe estek vissza mindketten. A csuka erre újra kezdte a küzdelmet, menekülni igyekezett. A madár úgy látszik nem bírta a prédáját kiengedni s csakhamar mindkettő a víz alá merült. Néhány percz mulva a sas újból megjelent a víztükrén, ámde a mire a halász a tragédia helyére ért, mindkét állat élettelenül jutott kezeibe. A sasról kitűnt, hogy egy fiatal példány volt 120 cm. teljes szárnyhosszával.

Pallini báró Inkey Pál
iharosi tógazdaságában

kiválóan szép 2—3-nyaras pontyok, igen szép 1-nyaras pontyok, anyapontyok, süllők, harcsák, amerikai törpe harcsák, compók és naphalak kaphatók tenyésztés céljaira. :: :: ::

Árjegyzéket kívánatra szívesen küldünk.

Vasuti állomás: Csurgó vagy Nagykanizsa.

Posta és távirtd: Iharosberény.

A SÁRDI TÓGAZDASÁG

Levelézcím: Tógazdaság Sárd.

Sürgőnyezcím: Tógazdaság Kiskorpád.

Vasutállomás: Kiskorpád

őszi és tavaszi szállításra elad 1—2—3-nyaras javított **wittingau** pontyot és anyapontyot, bajorországi **aischgründi** 1—3-nyaras és anyapontyot, japánpontyot (higoi), aranyorfát, naphalat, amerikai törpeharcsát, 1—4-nyaras tavi czompót, fogassüllőt, megtermékenyített fogassüllőikrát és minden egyéb tenyészhalat.

A tógazdaság kizárólag csak tenyészhalat termel.

Árjegyzékkel szolgál a Tógazdasági Intézőség Sárd és dr. Hirsch Alfréd Budapest, Klotild-palota.